

Undervisningsministeriet
4. februar 2010

Sagsnr.: 123.863.031

Notat om høringssvar til udkast til forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser) (Filiaer af internationale skoler og krav til antal elever på klassetrin m.v.)

I. Indledning

Udkast til forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser) (Filiaer af internationale skoler og krav til antal elever på klassetrin m.v.) blev den 14. januar 2010 sendt i høring hos 14 foreninger, organisationer m.fl. med svarfrist den 21. januar 2010. Lovforslaget har derudover været offentliggjort på Høringsportalen. Af høringsbrevet fremgik, at høringssvar indkommet senere end den 21. januar 2010 vil blive sendt til Folketingets Uddannelsesudvalg.

Lovforslaget blev fremsat den 29. januar 2010 som L 121.

13 foreninger, organisationer m.fl. har afgivet høringssvar, og heraf har 8 bemærkninger til udkastet. Høringsliste med angivelse af, hvem der har afgivet høringssvar, er vedlagt som bilag.

Nedenfor følger resumé af høringssvarene efterfulgt af ministeriets bemærkninger til høringssvarene og vurderinger i forhold til eventuelle ændringer af lovforslaget. Høringssvarene er grupperet inden for følgende overordnede temaer:

- 1)   Klassetrinskravet
- 2)   Filiaer af internationale skoler

II. Bemærkninger til udkastet

1. Klassetrinskravet

Afskaffelse af klassetrinskravet (lovforslagets § 1, nr. 1)

Foreningen af Kristne Friskoler og Lilleskolerne ser gerne klassetrinskravet afskaffet under henvisning til, at elevtalskravet i § 19, stk. 1 (tilskudsbetingelse, at en skole har mindst 32 elever), er tilstrækkeligt. Danmarks Privatskoleforening savner en rimelig begrundelse for ændringen, der bl.a. vurderes at ville komplicere skoledriften. Foreningen ser gerne, at forslaget stilles i bero og analyseres nærmere og foreslår klassetrinskravet afskaffet under henvisning til, at elevtalskravet i § 19 er tilstrækkeligt.

Danmarks Privatskoleforening og Dansk Friskoleforening påpeger endvidere, at skoler uden statstilskud vil få svært ved at opfylde klassetrinskravet.

Frie Skolers Lærerforening har anført, at det kan være nyttigt at formulere et krav om et minimumselevtal, men ikke nødvendigvis et krav om, hvor mange elever der skal være på hver årgang, eller i dette tilfælde på hvert "trin". Foreningen anfører, at det er relevant at diskutere, hvor mange elever der skal være i skolen for at fællesskabet kan fungere. Kan disse krav honoreres, mener foreningen, at klassetrinskravene er underordnede, og at det er op til den enkelte skole og forældrene at definere, hvorledes skolens elevårge skal opdeles.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det overordnede hensyn med præciseringen af klassetrinskravet er at undgå situationer, hvor skoler får frataget statstilskud, hvis der mangler én elev på et klassetrin i et bestemt år. Samtidig fastholdes et pæ-

dagogisk miljø samt ønsket om at give børnene oplevelse af et skolemiljø, hvor der kan skabes sociale relationer med andre børn på samme alder eller lidt yngre og lidt ældre.

Det bemærkes, at friskoleloven udover kravet til klassetrin, som dette lovforslag ændrer, også indeholder et krav til det mindste antal elever, som en skole kan have for at være tilskudsberettiget. Dette krav er fastsat af hensyn til, at eleverne skal opleve den frie grundskole som en skole ved at sikre en vis størrelse. Klassetrinskravet supplerer dette mindstelevtalskrav med et krav om en spredning af eleverne, således at en femteklasse for eksempel ikke kan udgøre en skole, selvom klassen har 32 elever, hvilket er betingelsen for, at skolen er tilskudsberettiget.

Ministeriet finder, at der er behov både for at sikre en vis skolestørrelse og for at sikre, at skolen har elever på de forskellige klassetrinsgrupper. Begge elementer fastholdes med lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at klassetrinskravet også i dag gælder for skoler, der ikke modtager statstilskud, i modsætning til elevtalskravet i § 19, stk. 1. Ministeriet ønsker at fastholde, at alle frie grundskoler, uanset om de modtager tilskud eller ej, skal overholde klassetrinskravet, da dette er pædagogisk begrundet og uafhængigt af tilskudsbetingelsen.

Høringssvarene fra skoleforeningerne og Frie Skolers Lærerforening giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Under- og overbygningskoler (lovforslagets § 1, nr. 1)

Danmarks Privatskoleforening foreslår, at klassetrinskravet, hvis det ikke ophæves, kunne ændres, så frie grundskoler skal omfatte mindst to sammenhængende klassetrinsgrupper eller skal omfatte mindst 6 sammenhængende klassetrin, der som minimum skal omfatte børnehaveklasse eller 9. årgang. Foreningen anfører endvidere, at klassetrinsintervallet 6.-7. klassetrin ikke er operativt, da grundskolens læseplaner ofte operer med intervallet 7.-9. klassetrin.

Dansk Friskoleforening foreslår, at klassetrinskravet ændres, så frie grundskoler skal omfatte mindst 6 sammenhængende klassetrin, der som minimum skal omfatte børnehaveklasse eller 9. årgang.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet finder ikke, at der umiddelbart er grundlag for at imødekomme Danmarks Privatskoleforenings og Dansk Friskoleforenings ønsker om, at en fri grundskole kan nøjes med at omfatte mindst 0.-5. klassetrin, 4.-9. klassetrin eller to sammenhængende klassetrinsgrupper. Ligeledes ønsker ministeriet ikke at imødekomme den væsentlige lempelse af det gældende krav om, at en fri grundskole skal omfatte 7. klassetrin. Der ville i givet fald være tale om en grundlæggende ændring af vilkårene for etablering og drift af frie grundskoler, og det vurderes, at en sådan ændring ligger uden for rammerne af sigtet med en justering og præcisering af det gældende klassetrinskrav, som er anledningen til det foreliggende forslag.

Med hensyn til Dansk Friskoleforenings forslag til ændring af formuleringen i de specielle bemærkninger fra "En skole kan fortsat ikke lægge hovedvægten af sin undervisningsaktivitet i enten de første skoleår eller de sidste skoleår", så bemærkes det, at sætningen er udgået af lovforslaget efter Justitsministeriets lovtekniske tilbagemelding for at undgå misforståelsen.

Høringssvaret fra Danmarks Privatskoleforening og Dansk Friskoleforening giver ikke derudover anledning til ændring af lovforslaget.

Tre-års gennemsnit (lovforslagets § 1, nr. 1)

Dansk Friskoleforening ønsker, at klasstrinskravet kan opfyldes som et gennemsnit af elevtallene i tre år.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet finder, at dette krav vil medføre en komplicering af klasstrinskravet og tilsynet med dets overholdelse. Hertil kommer, at der med lovforslaget er søgt givet skolerne en tidsmæssig rimelig mulighed for at opfylde de nye klasstrinskrav, jf. forslaget om, at ministeriet i første omgang skal give et påbud med frist til det kommende skoleår.

Høringssvaret fra Dansk Friskoleforening giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Skolemiljø og pædagogisk miljø (lovforslagets § 1, nr. 1)

Danmarks Privatskoleforening, Dansk Friskoleforening og Lilleskolerne kan ikke tilslutte sig brugen af 'skolemiljø' og 'pædagogisk miljø' som begrundelse for klasstrinskravet i lovforslagets bemærkninger. Foreningerne ønsker ikke, at det fra centralt hold fastlægges, hvordan sammensætningen og klassestørrelsen er ideel mht. et godt skolemiljø.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Med lovbemærkninger tænkes på, at eleverne skal have en oplevelse af at danne relationer med børn i samme aldersgruppe samt yngre og ældre, og at det dermed ikke er tilstrækkeligt for at være en fri grundskole at have for eksempel kun en enkelt klasse.

Ministeriet bemærker endvidere, at de frie grundskoler fortsat har frihed til at tilrettelægge undervisningen efter egen overbevisning og herunder kan samlæse klasser på tværs af klasstrin uanset klasstrinskravet.

Høringssvarene fra skoleforeningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Skoler med kostafdeling (lovforslagets § 1, nr. 1)

Danmarks Privatskoleforening og Dansk Friskoleforening ønsker en særbestemmelse for frie grundskoler med kostskoleafdeling, idet klasstrinskravet medfører, at disse skoler skal have 36 elever, dvs. 18 på børnehaveklasstrin til 5. klasstrin samt 18 elever på kostafdelingen, som kan omfatte 6.-10. klasse, jf. friskolelovens § 13, stk. 2, hvorefter en skole med kostafdeling skal have mindst 18 årskostelever for at være tilskudsberettiget.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker hertil, at elever på 10. klasstrin også medregnes ved beregningen af 18 årskostelever.

Det er ministeriets umiddelbare opfattelse, at der er under fem skoler med kostafdeling, der eventuelt ikke både kan leve op til kravet om 18 årskostelever og tilskudsbestemmelsen i lovens § 19, stk. 1, 3. pkt., om at have 32 elever sammenlagt i børnehaveklasse og på 1.-9. klasstrin.

Ministeriet vil afklare problemets omfang nærmere og vil snarest orientere uddannelsesudvalget herom.

Skoler, der ikke overholder det gældende klassetrinskrav (lovforslagets § 1, nr. 1)

Lilleskolerne anfører, at der har været skoler, der ikke har overholdt det gældende klassetrinskrav, hvorefter en fri grundskole mindst skal omfatte børnehaveklasse og 1.-7. klassetrin.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet har i sit tilsyn med de frie grundskoler i de seneste år frataget tre skoler retten til at være frie grundskoler under hensyn til skolernes manglende overholdelse af klassetrinskravet. Hvis det er tilfældet, at der er yderligere skoler, som ikke overholder det gældende klassetrinskrav, så tilsigter lovforslaget ikke at give disse skoler ret til at være undtaget fra at overholde lovgivningen.

Høringssvaret fra Lilleskolerne giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Nuværende skoler undtages fra klassetrinskravet (lovforslagets § 1, nr. 1)

Danmarks Privatskoleforening anfører, at alle eksisterende og tilskudsmodtagende skoler pr. 5. september 2009 undtages fra klassetrinskravet.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet finder ikke, at der umiddelbart er grundlag for at imødekomme Danmarks Privatskoleforenings ønske om, at alle eksisterende og tilskudsmodtagende skoler undtages fra klassetrinskravet. Disse skoler er underlagt det gældende klassetrinskrav i friskoleloven. Der ville i givet fald være tale om en grundlæggende ændring af vilkårene for etablering og drift af frie grundskoler, og det vurderes, at en sådan ændring ligger uden for rammerne af sigtet med en justering og præcisering af det gældende klassetrinskrav, som er anledningen til det foreliggende forslag.

Høringssvaret fra Danmarks Privatskoleforening giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Skoler undtaget fra klassetrinskravet (lovforslagets § 1, nr. 2)

Lilleskolerne påpeger, at yderligere fire skoler er undtaget fra klassetrinskravet og derfor bør fremgå af opstillingen af skoler i de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 2.

Danmarks Privatskoleforening har også angivet en række skoler, der er undtaget for kravet til antal elever på klassetrin, og som ikke opført på listen i lovforslagets bemærkninger.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det bemærkes, at skoleforeningerne har rejst tvivl om, hvorvidt alle fritagne skoler er blevet opremset i lovforslagets bemærkninger. Ministeriet vil foretage en fornyet gennemgang af de fritagne skoler med henblik på en eventuel justering af listen.

Grundskoler, som udspaltes fra private gymnasier (lovforslagets § 1, nr. 2)

Private Gymnasier og Studenterkurser har anført, at grundskolen ved Rønde Gymnasium fra sommeren 2010 udskilles som selvstændig grundskole som følge af gymnasiets overgang til offentligt selveje. Denne grundskole har historisk tradition for at starte undervisningen på 7. klassetrin. Dette må naturligvis også være muligt i fremtiden uden, at skolen lander i et tomrum mellem gamle og nye regler.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet er enig med Private Gymnasier og Studenterkurser i, at grundskoledelen på Rønne Gymnasium ikke skal efterlades mellem et gammelt og nyt regelsæt ved en eventuel udspaltning. Derfor har en eventuel fortsættende grundskoledel ved udspaltning fra en privat gymnasieskole et berettiget behov for at blive undtaget fra klasstrinskravet, da der i friskoleloven alene stilles krav om, at private gymnasieskoler med grundskoleafdeling skal omfatte 8. og 9. klasstrin og i sammenhæng hermed kan omfatte andre klasstrin.

På baggrund af høringssvaret fra Private Gymnasier og Studenterkurser er derfor medtaget en undtagelse fra klasstrinskravet i det fremsatte lovforslags § 1, nr. 2 (friskolelovens § 2, stk. 3, nr. 4).

Frist for påbud om overholdelse af klasstrinskravet (lovforslagets § 1, nr. 5)

Dansk Friskoleforening og Lilleskolerne ønsker en frist for ministeriets udstedelse af påbud om overholdelse af elevtalskravet indsat i lovforslaget.

Danmarks Privatskoleforening ønsker tilsvarende en frist på 14 dage efter elevindberetningen for ministeriets udstedelse af påbud om overholdelse af elevtalskravet indsat i lovforslaget.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Med forslaget er indført en frist for påbud om at rette op på eventuel manglende overholdelse af kravet. Forslagets § 1, nr. 5, bestemmer således, at et påbud gives med frist den førstkommende 5. september. Det vil sige, at skoler, der pr. 5. september 2010 ikke overholder det nye klasstrinskrav, vil få en frist indtil 5. september 2011 til at rette op herpå.

Ministeriet finder ikke, at der er behov for frister for, hvornår ministeriet senest kan give et påbud om overholdelse af klasstrinskravet. Ministeriet vil typisk efter indsendelsen af elevindberetninger i efteråret udstede påbuddet. Det bemærkes, at elevindberetning indtil videre foregår manuelt.

Høringssvaret fra skoleforeningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

2. Filialer af internationale skoler

Filialer for alle frie grundskoler (lovforslagets § 1, nr. 3)

Danmarks Privatskoleforening, Dansk Friskoleforening og Lilleskolerne og ønsker, at muligheden for oprettelse af filialer udstrækkes til samtlige frie grundskoler. Private Gymnasier og Studenterkurser har tilsvarende foreslået, at man udbreder muligheden for at oprette filialer til hele kredsen af private gymnasieskoler.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet finder ikke, at dette forslag bør imødekommes. For det første ligger det uden for formålet med forslaget om at give adgang til internationale skolefilialer. Hertil kommer, at det i givet fald vil give skolerne mulighed for at omgå anmeldelsesfristen den 15. august i året forud for skoleåret for nye skoler og dermed vanskeliggøre kommunernes skoleplanlægning. Med hensyn til de internationale skoler gælder særlige praktiske vanskeligheder for udenlandske forældre, hvis de skulle tage initiativ til oprettelsen af en ny fri grundskole, hvorfor det af hensyn til at sikre undervisningskapaciteten til børn af udenlandsk arbejdskraft er fundet hensigtsmæssigt at tillade oprettelsen af filialer for de internationale skoler.

Høringssvaret fra skoleforeningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Børn af forældre, der er i Danmark i kortere tid (lovforslagets § 1, nr. 3)

Dansk Friskoleforening anfører, at det er besynderligt, at undervisningen forbeholdes børn af forældre, der kun skal opholde sig i Danmark i kort tid.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker hertil, at betingelsen om, at undervisningen skal rette sig mod børn af forældre, der er i Danmark i kortere tid, er en betingelse for at en skole kan få godkendt et andet undervisningsprog end dansk. Betingelsen er foreslået overført til oprettelsen af filialer tilsvarende og udelukker ikke, at danske børn deltager i denne undervisning, eller at udenlandske børn fortsætter på skolen, selvom forældrenes ophold i Danmark mod forventning viser sig at blive af længere varighed.

Høringssvaret fra Dansk Friskoleforening giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Statslig lånegaranti (lovforslagets § 1, nr. 3)

Dansk Erhverv har i sit høringssvar opfordret til, at der tilvejebringes et økonomisk grundlag for oprettelsen af filialer, for eksempel ved hjælp af en statslig lånegaranti.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker hertil, at de frie grundskoler får tilskud til bygninger og må heraf selv lægge til side til bygningsfornyelse og til udvidelse af kapaciteten. At fremme oprettelse af filialer gennem en statslig lånegaranti, ville både risiko-minimere skolernes udgifter og kunne skævvride skolestrukturen og formentligt åbne op for lignende krav fra nystartede skoler. Går en skole med statslig lånefinansiering konkurs, ville statens rolle som kreditor endvidere være problematisk. Det vil således medføre meget store merudgifter for staten, hvis skoler, der ønsker at udvide bygningskapaciteten, vil skulle have krav på statslån i den forbindelse. Det bemærkes i den forbindelse, at lovforslaget er forudsat at være udgiftsneutralt.

Høringssvaret fra Dansk Erhverv giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Pladsgaranti til international skole (lovforslagets § 1, nr. 3)

Dansk Industri anfører i høringssvaret, at man gerne havde set, at der blev etableret en garanti for, at udenlandske medarbejdere kunne få deres børn i international skole.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet finder ikke, at dette forslag bør imødekommes. For det første ligger det uden for formålet med forslaget om at give adgang til internationale skolefilialer.

Børn, der er undervisningspligtige, er garanteret gratis skolegang i folkeskolen. Det gælder også børn af udenlandske arbejdstagere, som er i Danmark. Frie grundskoler er et alternativ hertil, som er oprettet udelukkende på privat initiativ. De frie grundskoler vælger endvidere selv, hvilke elever de vil have på

skolerne. Det vurderes uhensigtsmæssigt at fjerne friheden fra de frie grundskoler og pålægge dem at opfylde en garanti, som allerede eksisterer i folkeskolen. Det vurderes også, at skoleforeningerne vil være modstandere heraf.

Høringssvaret fra Dansk Industri giver på den baggrund ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Mindestelevtalskrav på filialer (lovforslagets § 1, nr. 4)

Dansk Friskoleforening anfører, at det er besynderligt, at der skal gælde et minimumskrav til elevtallet på filialer.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Kravet til et mindste antal elever, som filial kan have for at skolen er tilskudsberettiget for disse elever, er pædagogisk begrundet. Ministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt, at en filial, der etableres langt væk fra hovedskolen, alene har tre elever eksempelvis.

Ministeriet har dog i det fremsatte lovforslag imødekommet, at en filial kan bygges op elevmæssigt over de første tre år.

Høringssvaret fra Dansk Friskoleforening giver ikke derudover anledning til ændring af lovforslaget.